

KÖVESI GYÖRGYI

HOMOFÓBIA ÉS GYERMEKVÉDELEM, AVAGY: MITŐL (NEM) FÉLTJÜK IGAZÁN A GYERMEKEINKET?

(a pozsonyi meleg bárban meggyilkolt fiatalok emlékére – is)

Kérdéseimmel próbálom körüljárni azt a valóságot, amit láttam, amelyben pedagógusként dolgoztam több mint harminc évig. Alaptörvényünk kimondja: Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemre és gondoskodásra. De a törvények csak akkor jók, ha életszerűek, ha nem bigott parancsként sújtanak le ránk, és köteleznek minket, hanem az értelem, a tudomány és az erkölcsi jó erejével újra és újra hitelesítik, igazolják magukat. Hol tartunk most a fiatalok szexuális nevelésének, kultúrájának, pszichoszexuális éréseinek, toleranciájának segítése szempontjából? Mennyire vagyunk el/befogadók a szexuális és nemi kisebbségekkel, legyenek ők diákok, tanárok vagy éppen szülő(társa)k? Kezdjük a legkisebb korosztállyal, akiket a személyes példaadáson túl mesékkel is nevelünk.

MESEORSZÁG MINDENKÉ?

Vajon mitől lett a gyermekek számára a polcról le nem vehető, ki nem nyitható tabukönyv a 2020-ban kiadott *Meseország mindenkié* című meseantológia, amely 2022 végére már 10 nyelven lesz olvasható?

A vád: a hagyományostól eltérő nemi szerepeket vagy szexuális preferenciát bemutató művek megzavarják, félreviszik, „veszélyeztetik” a fejlődésben lévő gyermekeket.

A tizenhét meséből hatban jelennek meg olyan helyzetek, tettek, tulajdonságok, érzelmek, amelyekből a felnőttek számára arra lehet következtetni, a szereplői nem a heteroszexuális többséghez tartozó emberek. A gyerekek, akikhez mégis eljutnak majd ezek a mesék, az identitását kereső, társára vágyakozó, a csúfolódástól féltő, a családját elvesztő, majd megtaláló, a barátjaiban bízó, őket szerető, és a váratlan helyzetekkel tarkított küzdelmes úton a vele azonos neműben párját megtaláló főhősökkel fognak találkozni.

Az inkriminált hat történet az én, természetesen szubjektív, értelmezésemben:

Horváth Krisztina Rita meséje, a *Rubinpiros madár* az önmagunk megtalálásáért folytatott küzdelmekről, s benne csodás átváltozásokról szól. Az Égei-tenger partján, Thesszáliában született Kainisz csodás női testből, csodás férfitestbe, majd a halálos, féltékeny bosszú elől megmenekülve csodás, rubinpiros madárrá változott. Útja hősiesség, az igazságtalanság és elnyomás ellen. Vajon erről a küzdelemről mesélni milyen veszélyeket rejtget?

Tóth B. Judit meséje *A Jégkirály* egy nagydarab és egy apró termetű lány, Mamut és Bögre barátságáról, összetartozásáról és egymás iránti elköteleződéséről szól. Bár a Jégkirály elrabolja Bögrét, Mamut keresésére indul, és az út minden veszélyét vállalva felkutatja elvesztett párját. Szeretete felolvasztja a jégbirodalom fagyát. Arról olvasni, hallani egy történetet, hogy két ember közötti szeretet (legyen az egyik nagydarab, a másik aprócska termetű, történetesen mindketten lányok) képes legyőzni a félelmet, a csontig hatoló fagyot, hideget is, vajon milyen erkölcsi károkat okoz egy felnövekvő gyermeknek?

Szűcs Edit *Az őzike agancsa* című erdei történetének főszereplője, Koni nem szereti, ha őzsutának nevezik. Szeretne ő is olyan lenni, mint legjobb barátja, Ronan, aki agancsot visel. Egyedül rá számíthat abban, hogy megéri őt, és a számára kedves néven, Konznak szólítja. Családjának elvesztése, a teljes magány és szégyen megtapasztalása után találja meg erdei szövetségeseit, támogatóit. Csodás tündéri segítséggel agancsai is nőnek. Egy önmagát kereső, családját eközben elvesztő, majd új családra, szövetségésekre találó lény érzéseinek, kétségeinek, félelmeinek, majd önzetlen és elszánt bátorságának feltárása káros lenne a „bontakozó gyermeki lélekre” (ld. Bruno Bettelheim)?

Pengő Edit *Az elrabolt királykisasszony* történetében Zsófi, a királykisasszony, Bence, a királyfi és Baldur, a sárkány szembeesülnek azzal, hogy hiába próbálkoznak, sehogy sem tudnak megfelelni azoknak az elvárásoknak, amelyeket a hagyományok számukra túl szigorúan előírnak, rájuk kényszerítenek. Zsófi nem akar lányos ruhákat hordani és feleség lenni, Bence nem szeretne kardot forgatni, viszont szépen varr, és finom süteket süt, Baldur pedig sárkány létére nem gonosz, inkább szelíd védelmezője és befogadója a menedékre szorulóknak. Hármójuk hűséges barátságon alapuló erős szövetsége egy új életformát mutat be az olvasóknak. Az egymásra figyelés, az egymásban bízás, az egymás feltétlen jónak való elfogadásáról tanít ez a mese. A boldogságkeresés egyedi útjaira biztathat a történet, de azt is megmutatja, szövetségésekre, társakra, közösségre mindig nagy szükségünk lesz ahhoz, hogy megtaláljuk egyedi boldogságunkat. Téves ez a tanítás?

Efi meséje a *Légy szerencsés, Batbaján!* a csokoládébőrű, édesanyját elvesztő, majd új családba kerülő Batbaján vágyairól szól. Vágyik fehérebb bőrű lenni, vágyik a mostohatestvéreihez hasonló bánásmódra, méltóságra, szeretetre. Sok apró,

¹ https://labrisz.hu/irodalmi_rovat/labrisz-konyvek/meseország_mindenkie

csodás segítőtje akad, hogy vágyait részben megélhesse. Kamasz fiúként élete első szerelmét egy másik fiúban ismeri fel. Az éneklés varázsa, öröme, áradó szépsége az, amely összehozza őket.

A mesét olvasva átélhetjük egy mostoha családban felnövekvő kisfiú megaláztatottságát, kizsároltságát, és a mesének köszönhetően tanúi lehetünk egy kibontakozó szerelem leheletfinom megnyilvánulásainak, titokzatos érzésének. Ez az érzés bizony semmiben nem tér el a „hagyományos szerelem” megnyilvánulásaitól. Baj volna ezt a világot a maga természetes kibontakozásában megismerni, benne is otthonosan mozogni?

Csehy Zoltán *Házasodik a herceg* című verses csattanós története a kötet záró meséje. A házasodni nem kívánó, ám mégis rákényszerülő herceg kínos pillanatait élhetjük át, amint a felsorakozó mátkajelöltekre egyre csak nemet mond. Ám hirtelen váratlan fordulat áll be: az az egyik hercegnőt kísérő fivér iránt gyűllad szerelemre a látszólag „válogató” herceg.

A történetmesélő sok humorral mutatja be egy nehéz élethelyzet nem várt, formabontó feloldását. Teszi mindezt ártatlan könnyedséggel, mindenre nyitottan. Hitem szerinti tanítása: boldogságunk keresésében késznek kell lennünk a váratlan, meglepően új utak megtalálására és felvállalására is. Erre nem kellene buzdítanunk a gyermekeket?

AZ ALAPTÖRVÉNY MINDENKIÉ?

Lássuk az idősebb generációt, akik számára a kiskamasz kor egyik legnagyobb kihívása a saját testük rohamos változásának, pszichoszexuális fejlődésének megismerése, saját identitásaik reflektált megerősítése, esetleg újraépítése, kialakítása.

Krízis ez a javából!

Hogyan tudnának a szülők, a pedagógusok, pszichológusok segíteni az önmagukat kereső kamaszoknak olyan, a társadalmi előítéleteket erősítő, azokat mintegy legalizáló jogszabályi korlátok mellett, amelyek tabusítanak, sőt, egyesek nem kívánatosnak, vagy ami még súlyosabb, nem léteznek (ld. születéskor kijelölt nemtől való eltérés) nyilvánítanak, létező kisebbségi életformákat. Magyarországon a 2021 nyarán villámgyorsan lesújtó gyermekvédelmi és köznevelési törvényi módosítások kifejezetten hátrányosan hatnak a szexuális és nemi kisebbségek életére, jogegyenlőségére és biztonságára a családban, az oktatási-nevelési intézményeken belül, de azon kívül is.

Féltem azokat a fiatalokat, akik nem tudnak 18 éves korig eleget tanulni önmagukról és társaikról. Akik nem értik majd meg, mi zajlik bennük és másokban, hiszen nem kapnak elég információt, tudást, felvilágosítást, szociális érzékenyítést. Hiányos lesz az ember-és világgépük, nem tudnak majd pozitívan kapcsolódni és harmonikusan együttműködni egy sokszínű világban. Nehéz leírnom, de az a fiatal, aki önmagáról, csakis mint nem kívánatos személyről hall a legkülönbözőbb közösségi helyeken (család, iskola, munkahely), nagy eséllyel önpusztításba fog menekülni.

A 21. századi nevelésnek miért van szüksége kirekesztő jogszabályokra, ideológiákra? Megbélyegzésből és gyűlöletbűncselekményből van már fájó, történelmi tapasztalatunk.

Hova tovább?

² 1. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. (Gyvt.) 6/A. §, 2. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nktv.) 9. § (12) bekezdés